

OPINIÓ 4 maig 2014 2.00 h

FONAMENTS DEMOCRÀTICS DE L'EMANCIPACIÓ NACIONAL

Les tres trinxeres ideològiques de l'espanyolisme

F. XAVIER VILA

El nacionalisme unionista espanyol ha construït tres trinxeres discursives que, de manera concèntrica, defensen la idea força que Espanya és una nació i Catalunya no. Les tres apareixen sovint entrelaçades, però destriar-les i veure'n les febleses potser permetrà construir un diàleg molt més serè i productiu del

L'essencialisme espanyol no disposa de cap evidència sòlida de la seva nació i ha d'arrapar-se a una etèria consciència nacional

que tenim ara com ara. La primera d'aquestes trinxeres defensa que Espanya és una nació immemorial –recordeu els celtibers– que, segons la versió, va sobreviure a la dominació musulmana, visigoda i fins i tot romana. “*La nación más antigua de Europa*”, per dir-ho com Rajoy. És una concepció essencialista que s'emmiralla en altres narratives nacionalistes, com la grega o l'hebrea. Ara bé, a diferència d'aquestes, l'essencialisme espanyol no disposa de cap evidència sòlida, com ara una llengua o una religió, per justificar l'existència multiseular de la seva nació i ha d'arrapar-se a una etèria consciència nacional eterna. El problema que té és justificar d'on neix aquesta consciència. Podien sentir-se “espanyols” Trajà o Recesvint, si aquest país mai no havia existit? La resposta és, òbviament, no. De fet, privada de la tran-

Has llegit 2 dels 6 articles que et recomanem
 Ja ets subscriptor? [Pés-te subscriptor](#) per només 4€ per un any (4 €/mes)

ularitzada com la nostra.

La segona trinxera espanyolista sosté que Espanya “com a nació” apareix amb la unió d'Isabel de Castella i Ferran d'Aragó. Aquest enllaç constituïria un moment zero de la història que segellaria l'aparició simultània d'un estat i una nació unificats per sempre més. Aquesta perspectiva, però, també té limitacions. D'una banda, les institucions comunes a les corones peninsulars van ser escasses fins al segle XVIII, i això fa difícil parlar de l'Espanya dels Àustria com un estat unificat. D'una altra, les possessions dels successius reis van canviar tot sovint i no es limitaven només a l'actual Espanya. Si la nació espanyola hagués nascut de la unió de les corones de Castella i Aragó, lògicament n'hauria de formar part l'illa Sardenya, aleshores i durant molts segles integrada a la Corona d'Aragó. Però Sardenya no és Espanya perquè, en realitat, el conjunt de territoris “espanyols” només passen a configurar un estat unificat quan Castella s'annexiona la Corona d'Aragó amb els decrets de nova plana, just quan l'illa surt de l'òrbita “espanyola”. De fet, parlant amb propietat, aquest 2014 tindria lògica que l'unionisme reivindicés el tercer centenari de la creació d'Espanya, però sigui perquè li fa angúnia vantar-se d'una annexió, sigui perquè 300 anys li semblen massa poc, prefereix aferrar-se al mite d'Isabel i Fernando encara que aquest grinyoli pertot arreu.

Sigui com sigui, tant la trinxera mitològica com la nacionalestatista tenen un flanc vulnerable: totes dues són ademocràtiques, perquè conceben les nacions com a creades per designi diví o reial, una posició difícil de defensar en una democràcia avançada. És per això que l'espanyolisme més civilitzat fa cert temps que està cavant una darrera trinxera constitucionalista entorn de la Carta Magna, erigint el text de 1978 en últim garant de la realitat nacional d'Espanya. Segons aquest plantejament, Espanya seria una nació –única i indivisible– perquè així ho vam decidir entre tots aprovant la constitució, un plantejament en principi democràtic que fa reposar l'existència de la nació en la voluntat del poble. Aquesta interpretació esdevé tanmateix antidemocràtica si

Has llegit 2 dels 5 articles gratuïts d'aquest mes

Ja ets subscriptor? Fes-te subscriptor **per només 48€** per un any (4 €/mes)

reserva als electors del 1978 en exclusiva la possibilitat de definir l'abast de la nació política. Certament, els catalans de fa 40 anys van aprovar una constitució que legitimava l'existència de la nació espanyola. Però a banda que ho van fer enmig de remor de sabres i com a única alternativa per fugir d'una dictadura, per quin motiu el seu vot hauria de determinar eternament el futur dels seus descendents? Per què no haurien de poder els catalans actuals definir-se com a poble sobirà, encara que els seus pares i avis hi haguessin renunciat fa quasi quatre dècades? Que potser aquells catalans eren moralment o intel·lectualment millors que els actuals? Com deia Thomas Jefferson, cada generació és com una nació independent i té dret a prendre les regnes del seu destí exactament igual com les anteriors. Aquest és, ara com ara, el gran atot del sobiranisme català: enfront de les concepcions mítiques de l'unionisme espanyol, el moviment d'emancipació nacional té uns fonaments pulcrament democràtics.

Has llegit 2 dels 5 articles gratuïts d'aquest mes

Ja ets subscriptor? Fes-te subscriptor **per només 48€** per un any (4 €/mes)